

Kulturarvsmasterplan en - og hvad så nu..?

Ditte Larsen
Østfyns Museer

ØSTFYN^s
MUSEER

Kulturarvsmasterplan for Nyborg Kommunes Landdistrikter og Centerbyer

18 sogne

- 2 centerbyer
- 12 Herregårde
- 20 Ejerlav uden bymæssig bebyggelse
- 41 Landsbyer

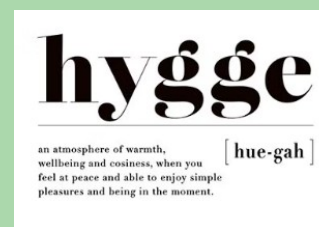
Hvad er en kulturarvsmasterplan?

”Kulturarv” er et udtryk der dækker over de spor, som mennesket har efterladt sig op gennem historien.

- Flytbar
- Immateriel
- Fast

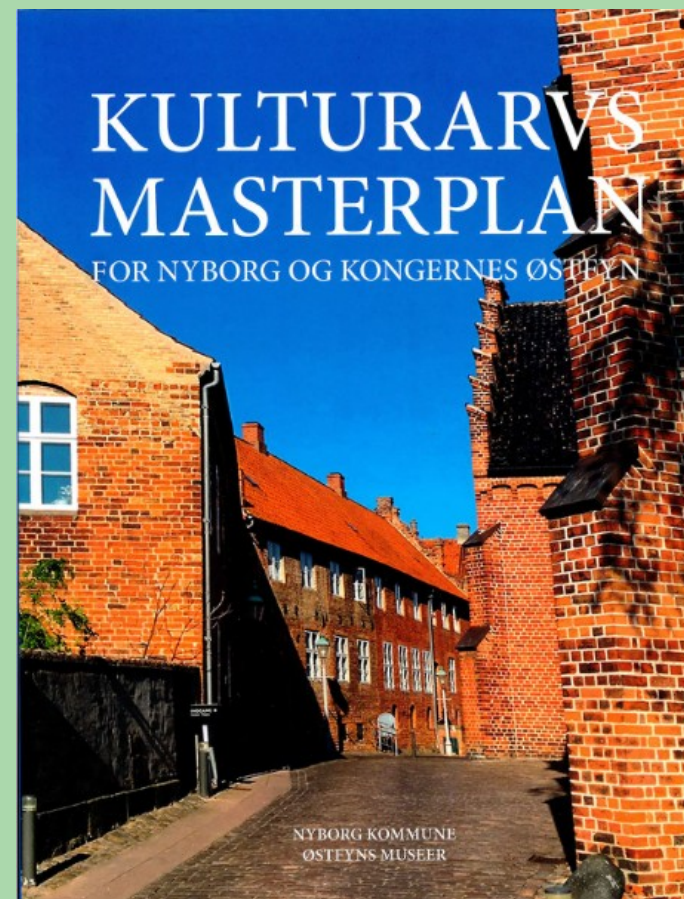

Kulturarvsmasterplanen er en registrering af kommunens faste kulturarv.

Baggrunden for projektet

- Kulturarvsmasterplanen for Nyborg by udgivet 2019
- Behov for et overblik over den fysiske kulturarv i hele kommunen
- Samarbejde mellem Østfyns Museer og Nyborg Kommune

Hvorfor..?

- Skabe et overblik over kulturarven
- Formidle historien og de lokale fortællinger ud fra den fysiske kulturarv
- Anbefale hvordan fortællingerne kan styrkes
- Understøtte arbejdet med landsbyplaner og kommunal planlægning

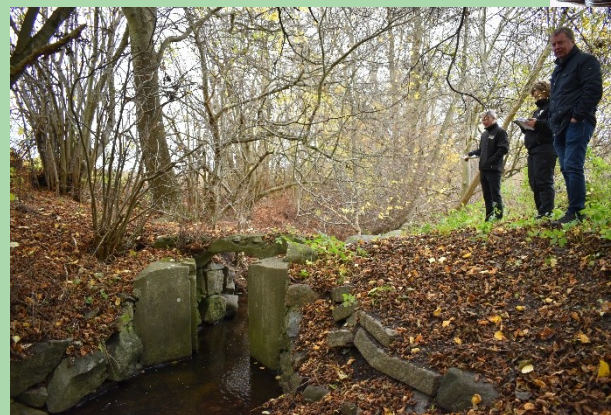
Formålet – kort sagt

- Vi har skabt et overblik over den historie der omgiver os – for historien er mest værd, når vi kender til den
 - Vi er nødt til at kende historien, for at kunne bevare historien og den fysiske kulturarv.

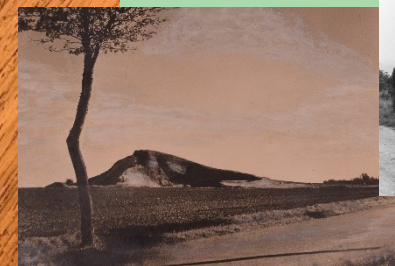
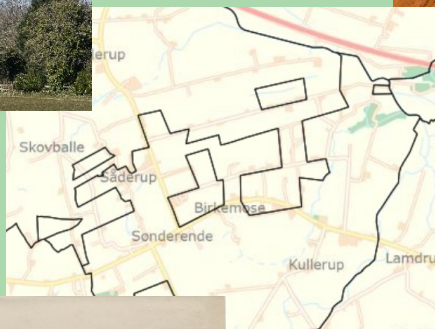

Hvordan?

- Registrering af det enkelte sogns nedskrevne historie.
- Besigtigelse
- Foldere
- Dialogmøder i alle interesserede sogne
- Publikation om kulturarven og historien i alle kommunens landdistrikter og centerbyer.

18 foldere

Dialogmøder:

”Jeres sogn - Jeres historie - Vores fælles kulturarv”

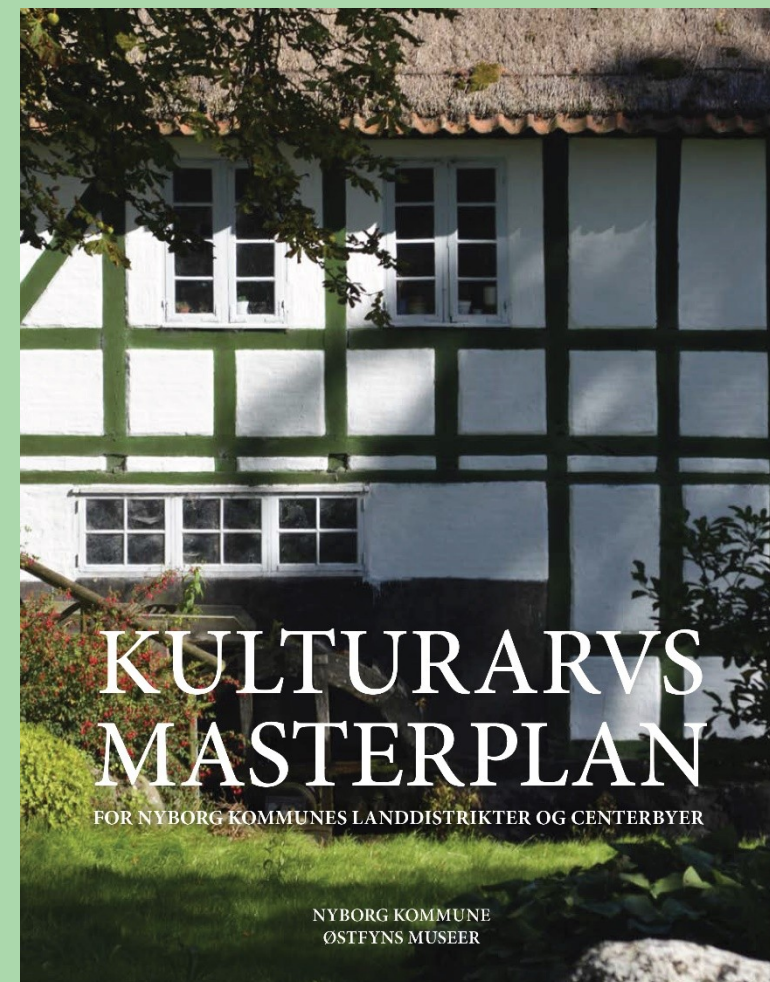
- Formidling direkte til borgerne
- Indsamling af de gode historier fra sognet - og især dem der spiller en rolle lokalt.
- Udbredelse kendskabet til folderne og projektet

Alle 18 sogne blev tilbudt dialogmøder. Heraf tog langt størstedelen imod tilbuddet.

Kulturarvsmasterplanen i bogform

Udkommer efter planen sommeren 2024
- ligger klar til politisk behandling

Og hvad så
nu...?

”Potentialer og udfordringer”

For hvert område – landsby eller herregård gennemgår bogen ”potentialer og udfordringer”

For eksempel:

Landsbyen, der langt tilbage i tiden har haft en anelig størrelse, har bibeholdt sin oprindelige struktur og udstrækning. Den eneste ”forstyrrelse” heraf er gennemfartsvejen. Denne kunne eventuelt ”blødgøres” ved plantning af træer langs passagen gennem byen.

Ditte Larsen - Østfyns Museer - dpl@ostfynsmuseer.dk

Frørup Sprojtøhus blev opført i 1900. Huset ligger stadig på sin oprindelige plads ved kirken. Foto: Niels Porsmose, Østfyns Museer, 2021.

Frørup Station er opført i 1897. Skinnerne blev taget op efter nedlæggelsen af jernbanen i 1964. De oprindelige stationsbygninger er endnu bevaret, men de har gennem tiden undergået en del ændringer. Foto: Ørbæk Lokalhitoriske Arkiv, 1950-62.

blev opført på Sludevej (nr. 4) i 1924. Frederikshøj Skole var i drift frem til 1951. I 1959 blev der opført en ny centralskole ved landevejen.

Frørup - potentialer og udfordringer

Frørup er en gammel landsby med et fint landsbymiljø, særligt langs Frørup Byvej og omkring kirken. I den ældste del af byen nær kirken er der i dag fine miljøer med velbevarede huse, som har betydning for oplevelsen af landsbyen og er med til at udtrykke

den historiske, stedlige byggetradition. Stævnet med kvindevalgretsegen og husene omkring samt det åbne grønne areal syd og vest for kirken kan ligeledes fremhæves som meget smukt.

Landsbyen, der langt tilbage i tiden har haft en anelig størrelse, har bibeholdt sin oprindelige struktur og udstrækning. Den eneste ”forstyrrelse” heraf er gennemfartsvejen. Denne kunne eventuelt ”blødgøres” ved plantning af træer langs passagen gennem byen.

Frørup Centralskole blev opført centralt i sognet. Eleverne kom således fra både Frørup, Frederikshøj og Tårup. Foto: Sylvest Jensen Luffoto, Det Kgl. Bibliotek, 1961.

En del af landsbyens gamle funktionsbygninger er bevaret. Det gælder både sprojtøhuset på Præstevænget, de bevarede frysehuse på hhv. Frørup Byvej og Lundevænget, såvel som brugsen, missionshuset, savværket, smedjen, hospitalet, forsamlingshuset og de gamle købmandsbutikker.

Regisse Kilde rummer et stort potentiale i forhold til at formidle et væsentligt element af den folkelige kultur dér, hvor den fandt sted. Den nuværende formidling stammer fra restaureringen i 1994. Oplevelsen af Regisse Kilde kunne forbedres ved en renovering af kilden, således at man igen kan få fornemmelsen af et kildevæld i bevægelse og ikke blot en indkapslet brønd.

” Særligt interessante kulturmiljøer”

Kulturarvsmasterplanen gennemgår 19 udvalgte kulturmiljøer.

Eksempelvis:

Grønne Mølle

Vandmøllen, møllegårdens stuehus og møledammen stammer fra 1850'erne, men siden 1500-tallet har der været en mølle på stedet. Med sin ydmyge placering ved en grusvej

Husmandsudstykningserne i Flødstrup Sogn

48 husmandsudstyknings i sognet, bestående af de to store udstykninger ved henholdsvis Hannesborg og Rørbæk samt en enlig udstykning på præstegårdens jorder. Husmandsudstykningserne med de tilhørende bygninger bør regnes for sammenhængende kul-

turmiljøer, hvor de enkelte huse udgør en vigtig brik i det samlede miljø.

Kongshøj Mølle og Hammerværk

Opført i 1853. Hammerværkets syv vandhjul drev produktionsværktøjer til fremstilling af landbrugs-håndredskaber fra råmateriale til færdigt produkt. Møledammen og bygningerne er for en stor del bevaret. De kulturhistoriske og industrihi-

storiske værdier kunne beskyttes yderligere ved at registrere bygningernes bevaringsværdi samt udpege området med møledammen, dæmningen og hammerværkets bygninger såvel som den særegne husmandsudstyknings i Mikkelsborg som en del af et sammenhængende kulturmiljø.

Udpeget i kommuneplan 2021 som særligt bevaringsværdigt kulturhistorisk beskyttelsesområde. Begrundelse: Tidlig industrialisering.

Gevinsterne – dem som vi allerede kan mærke

- Vi har nu et bredt spekter af fortællinger og viden som kan bringes i spil
- Landdistrikterne tænkes ind i events, formidling og rundvisninger
- Øget opmærksomhed på kulturarven lokalt
 - Landsbyporte, bylaugsfejringer, fryse- og sprøjtehuse
- Øget politisk fokus på kulturarven og de lokale fortællinger
- Lokal stolthed

Mulighederne

Generelt er I rigtig gode til at tænke den lokale historie ind i jeres projekter og begivenheder.

Mange af jer er også gode til at hive fat i os, når I har en ide

□ fortsæt endelig med det..!

Rundvisninger

Renovering

Fejring af landsby-
grusgravens jubilæum

Fælles udtryk på kulturarvs-skilte

Jeres Emne

Her kan vi sammen fortælle historien om jeres lokale kulturarv

Viden, der har fået nyt liv

Tårup Strand Stejleplads

Tårup Strand Stejleplads

Tidligere blev kyststrækningen ved Tårup brugt som landingsplads for områdets fiskere. Den gamle stejleplads, hvor fiskerne tjærede og hængte deres garn til tørre, står stadig bevaret som et minde om det kystliv, der gik forud for vore dages sommerhusområde.

Fiskeriets historie – kort fortalt

Op igennem historien har fiskeriet været en god måde at supplere kosten i de små hjem. I løbet af middelalderen begynder man at fange flere fisk, og enkelte steder opstår der midlertidige, sæsonbestemte fiskertejler langs de danske kyster. Det er imidlertid først omkring år 1500, at man kan begynde at tale om "fiskere", og selv da var der tale om folk som supplerede dyrkningen af jorden med fiskeri. Generelt betragtes fiskeri stadig i starten af 1800-tallet som en beskæftigelse for fattige. Det er således først i slutningen af 1800-tallet, at den teknologiske udvikling, med nye transport- og opbevaringsmuligheder, gør fiskeriet til et rentabelt erhverv.

Foto: Ørbæk Lokalhistoriske Arkiv.

Stejlepladsen

Kystfiskeriet ved Tårup Strand foregik enten fra mindre både, som blev trukket op på land, eller fra større både, der blev fortojet til pæle eller lå for anker ud for kysten.

Foto: Ørbæk Lokalhistoriske Arkiv.

Her ved stejlepladsen kunne fiskerne tørre og reparere deres garn og redskaber, og det var også her, at man kogte tjæren, når garnene skulle imprægneres for at holde længere. Det er uvist, hvor længe Tårup Strand har været brugt som landingssted, men bebyggelsen og stejlepladsen med tørrestativerne, redskabshuset og barkeplads (med gryde, tjærelad og fyr) er i sin helhed fra fiskeriets opblomstringstid i 2. halvdel af 1800-tallet.

Gryde, tjærelad og fyr

At binde garn var en stor opgave, så for at få garnene, ruserne og fiskeredskaberne til at holde længst muligt, blev de kogt i barkafkog, eller tjæret i gryden, hvorefter de blev lagt til afdrypning på tjæreladet.

Skiltet er forfattet af Østfyns Museer og opsat med støtte fra Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur for Østfyn

Viden, der har fået nyt liv

Historiefortælling i et nyt format i Ellested

- Lokalrådets initiativ
 - Museet vil altid gerne bidrage

Viden, der har fået nyt liv

Historien frem i lyset

Billeder: Visit Nyborg

Viden, der har fået nyt liv

De fleste af folderne kan stadig fås fysisk, men de lever også digitalt..

nyborgslot.dk/kulturarvs-masterplan

Viden, der har fået nyt liv

- Projekter der er undervejs
 - Skilt om Ellested og Ellested Station
 - Skilt til Aunslev Hospital
 - Input til vægmaleri i Frørup

Fremtidsperspektiver

- Cykel- og vandreruter
 - evt. genopdagelse af lokale stisystemer
- Større fokus på formidling af vores fælles kulturarv
 - fx. gennem opgradering af vejvisning og infoskilte
- Øget fokus på kulturarven i planlægningen
- Fokus på den historie som går på tværs af kommunen
 - fx. hospitaler, møller, bylove og lign.

Kontaktinformationer

Hvis I får har behov for sparring eller har en god ide,
som I tænker at vi kan hjælpe med

□ så sig endelig til..!

Ditte Larsen

Østfyns Museer

Mail: dpl@ostfynsmuseer.dk

Telefon: 61 13 50 07

ØSTFYN^s
MUSEER

Ditte Larsen
Museumsinspektør

Østfyns Museer
Stendamsgade 9
5800 Nyborg

Tlf +45 - 65 31 02 07
Mobil +45 - 61 13 50 07
dpl@ostfynsmuseer.dk

Tak for jeres
opmærksomhed!